

**TALABALARDA ESTETIK DIDNI SHAKLLANTIRISHDA
MUSIQASHUNOSLIKNING PEDAGOGIK AHAMIYATI****Ismailjanova Kamila***Namangan davlat pedagogika instituti 1-bosqich talabasi (+998945181810)*

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarda estetik didni shakllantirish jarayonida musiqashunoslik fanining o'рни va pedagogik ahamiyati yoritilgan. Maqolada estetik did tushunchasining mohiyati, uning shaxs ma'naviy kamolotidagi ahamiyati hamda musiqashunoslikning tarbiyaviy imkoniyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, musiqaning shaxs ruhiyati, tafakkuri va axloqiy qarashlariga ta'siri haqida ilmiy asoslangan fikrlar keltiriladi. Muallif musiqashunoslikni o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan, interaktiv metodlardan va milliy hamda jahon musiqasi namunalaridan foydalanishning samarali yo'llarini ko'rsatib o'tadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, musiqashunoslik fani talabalarning nafaqat estetik didini, balki ularning ma'naviy, hissiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim omil ekanligi isbotlanadi.

Kalit so'zlar: estetik did, musiqashunoslik, pedagogika, estetik tarbiya, ma'naviy kamolot, musiqiy tafakkur, san'at ta'limi.

Аннотация: В статье рассматриваются роль и педагогическое значение музыковедения в процессе формирования эстетического вкуса учащихся. Анализируется сущность понятия «эстетический вкус», его значение в духовном развитии личности, а также образовательный потенциал музыковедения. Представлены научно обоснованные представления о влиянии музыки на психику, мышление и нравственные воззрения личности. Показаны эффективные способы использования современных педагогических технологий, интерактивных методов, примеров отечественной и мировой музыки в процессе преподавания музыковедения. По результатам исследования доказано, что музыковедение является важным фактором развития не только эстетического вкуса учащихся, но и их духовного, эмоционального и творческого потенциала.

Ключевые слова: эстетический вкус, музыковедение, педагогика, эстетическое воспитание, духовное развитие, музыкальное мышление, художественное образование.

Abstract: This article discusses the role and pedagogical significance of musicology in the process of forming aesthetic taste in students. The article analyzes the essence of the concept of aesthetic taste, its significance in the spiritual development of the individual, and the educational potential of musicology. It also presents scientifically based ideas about the influence of music on the psyche, thinking, and moral views of the individual. The author shows effective ways to use modern pedagogical technologies, interactive methods, and examples of national and world music in the process of teaching musicology. According to the results of the study, it is proven that musicology is an important factor in developing not only the aesthetic taste of students, but also their spiritual, emotional, and creative potential.

Keywords: *aesthetic taste, musicology, pedagogy, aesthetic education, spiritual development, musical thinking, art education.*

Bugungi globallashuv va raqamli axborot asrida yosh avlodning ma'naviy barkamolligini ta'minlash, ularda estetik did va go'zallikka bo'lgan ongli munosabatni shakllantirish ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri sanaladi¹⁵. Estetik tarbiya shaxsning nafaqat san'at asarlaridan zavq olish, balki ularni tahlil qilish, anglash va hayotda go'zallik mezonlari asosida faoliyat yuritish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu jarayonda musiqashunoslik fani alohida pedagogik ahamiyat kasb etadi. Chunki musiqashunoslik nafaqat musiqani o'rgatadi, balki uning badiiy va ma'naviy mazmunini tahlil etish orqali talabalarning estetik didini yuksaltiradi.

Oliy ta'lim muassasalarida musiqashunoslikni o'qitish jarayoni — bu talabalarda musiqiy tafakkur, hissiy sezgirlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni anglash, musiqiy idrok madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladigan murakkab pedagogik jarayondir. Shu boisdan musiqashunoslik estetik tarbiyaning samarali vositasi sifatida talabalarning ma'naviy olamini boyitadi, ularni badiiy fikrlashga, musiqiy merosni qadrlashga o'rgatadi.

Estetik did — bu insonning go'zallikni anglash, baholash va yaratish qobiliyatidir. Talabalik davri inson hayotining ijodiy faol va ma'naviy shakllanish davri hisoblanadi. Shu bois, estetik didni shakllantirish bu bosqichda ayniqsa muhimdir. Estetik tarbiya shaxsning dunyoqarashi, hayotiy pozitsiyasi, hissiy madaniyati va ijodiy tafakkurini belgilaydi.

Pedagogik nuqtai nazardan, estetik tarbiya faqat san'at asarlarini o'rganish bilangina cheklanmay, balki talabaning ichki dunyosini, ma'naviy ehtiyojlarini boyitish, hayotga nisbatan go'zal munosabatni shakllantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Shu jihatdan musiqashunoslikning imkoniyatlari nihoyatda kengdir.¹⁶

Musiqashunoslik fani talabalarga musiqaning badiiy mohiyatini, ifoda vositalarini, tarixiy rivojlanish bosqichlarini, janr va shakllar xilma-xilligini o'rgatadi. Musiqiy tahlil jarayonida talaba nafaqat eshitish, balki his etish, anglash, baholash va tahlil qilish qobiliyatiga ega bo'ladi. Bu esa uning estetik tafakkurini rivojlantiradi.

Musiqashunoslik darslarida o'qituvchining pedagogik mahorati juda muhim. Dars jarayonida talabalarga musiqani tinglash madaniyatini o'rgatish, asar mazmunini tahlil qilish, muallifning badiiy niyatini tushuntirish, milliy va jahon musiqasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ko'rsatish estetik didni shakllantirishda katta rol o'ynaydi.

Zamonaviy ta'limda interaktiv metodlardan — musiqiy muloqot, tahliliy bahslar, video-audio materiallar asosida tahlil, ijodiy topshiriqlar, hamda musiqiy loyihalar tashkil etish kabi yondashuvlar samarali natija beradi. Bu usullar talabalarning mustaqil fikrlash, estetik qaror qabul qilish va badiiy baholash kompetensiyasini oshiradi.

Musiqa inson ruhiyatiga bevosita ta'sir etuvchi eng nozik san'at turidir. U insonda samimiylilik, mehr, orzular va oriyat tuyg'ularini uyg'otadi. Talabalar milliy musiqa merosi bilan tanishgan sari o'z xalqining madaniy ildizlarini chuqurroq anglaydi, vatanparvarlik, milliy iftixor va madaniy o'zlik tuyg'ulari shakllanadi.

¹⁵ · Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008

¹⁶ · Ziyomuhammadov B. *Musiqiy estetik tarbiya asoslari*. – Toshkent: O'qituvchi, 2015

Jahon musiqasini o'rganish esa ularning badiiy dunyoqarashini kengaytiradi, madaniyatlararo muloqotga tayyorlaydi. Shu bois, musiqashunoslik talabalarda nafaqat estetik didni, balki ma'naviy barkamollikni, tolerantlik va ijodiy fikrlashni ham rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, musiqashunoslik fani talabalarda estetik didni shakllantirishda beqiyos pedagogik ahamiyatga ega. Bu fan orqali talabalar go'zallikni nafaqat his qiladi, balki uni tahlil qiladi, anglaydi va hayotida qo'llay oladi. Musiqa orqali ularning ma'naviy olami boyiydi, hissiy sezgirligi kuchayadi, ijodiy salohiyati rivojlanadi.

Shunday ekan, oliy ta'lim muassasalarida musiqashunoslik fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, milliy va jahon musiqasi namunalaridan keng foydalanish, talabalarining estetik didini shakllantirishga yo'naltirilgan ijodiy muhitni yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Musiqa — bu insoniyatni birlashtiruvchi, ruhni poklovchi, go'zallikka yo'naltiruvchi kuchdir. Shu bois, musiqashunoslikni ta'lim-tarbiyaning markaziy komponentlaridan biri sifatida rivojlantirish — ma'naviy barkamol, estetik jihatdan yetuk avlodni tarbiyalashning eng samarali yo'lidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Ziyomuhhammadov B. Musiqiy estetik tarbiya asoslari. - Toshkent: O'qituvchi, 2015.
3. Saidova N. Pedagogika va san'at ta'limi metodikasi. - Toshkent: Fan, 2020.
4. Abdullayev A. Musiqashunoslik asoslari. - Toshkent: San'at, 2019.
5. Hasanov O. Estetika va go'zallik falsafasi. - Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021.
6. Qodir o'g'li, M. S. (2025). **MILLIY MUSIQA-XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO'ZGUSI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH**, 8(10), 107-109.
7. Gaziyeu, J. J. (2021). **VOCAL MUSIC OF UZBEK COMPOSERS. In WORLD SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS** (pp. 260-262).
8. Maxkamjanov, S. (2025). **INNOVATION TEXNOLOGIYALARNING MUSIQA O'RGATISH NATIJALARIGA TA'SIRI. Universal xalqaro ilmiy jurnal**, 2(4.3), 428-430.
9. Joraxanovich, G. J. (2023). **Psychological Factors Of Musical Education. JournalNX**, 9(11), 8-10.
10. Qodir o'g'li, M. S. (2025). **MUSIQA SAVODXONLIGI TUSHUNCHASI. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES**, 3(36), 220-224.
11. Gaziyeu, J. J. R. (2024). **UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MUSIQA MADANIYATI O'QITUVCHILARINING MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA NOANANAVIY METODLARDAN FOYDALANISHI. Oriental Art and Culture**, 5(3), 414-419.
12. Qodir o'g'li, M. S. (2025). **INNOVATION TEXNOLOGIYALAR TUSHUNCHASI. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM**, 3(32), 87-91.

13. Gaziyeu, J. J. (2024). NAMANGAN VILOYATI TARIXI VA MADANIYATI DAVLAT MUZEYI. Inter education & global study, (5 (1)), 456-465.
14. Qodir o'g'li, M. S. (2024). INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING MUSIQA TALIMIDA QO'LLANILISHI. SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH, 3(28), 68-71.
15. Botirkhonovich, S. B. (2025). EDUCATION OF THE SPIRITUAL AND MORAL PERSONALITY OF STUDENTS THROUGH THE STUDY OF UZBEKISTAN FOLK MUSIC AND CULTURAL HERITAGE. Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research, 3(2), 257-260.
16. Akhmedov, B. (2023). THE FIRST FORMATION PROCESSES OF UZBEK VOCAL PERFORMANCE. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2(8), 126-128.